

स्थानीय राजपत्र

गोकर्णेश्वर नगरपालिका, काठमाडौँद्वारा प्रकाशित

खण्ड: ६) काठमाडौँ, फाल्गुण ३० गते, २०७९ साल संख्या: ८

भाग १

गोकर्णेश्वर नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय,
वागमती प्रदेश, नेपाल ।

नेपालको संविधान बमोजिम गोकर्णेश्वर नगरपालिकाको नगर सभाले बनाएको तल लेखिए बमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

गोकर्णेश्वर नगरपालिकाको शिक्षा सम्बन्धमा

ब्यवस्था गर्न बनेको ऐन, २०७९

सम्बत् २०७९ सालको ऐन नं. ३

मूल्य रु : १५/-

गोकर्णेश्वर नगरपालिकाको शिक्षा सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन, २०७९

प्रस्तावना:

राष्ट्रिय विकासको लागि आवश्यक जनशक्ति तयार गर्न संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक व्यवस्था अनुकूल सर्वसाधारण जनताको सदाचार, शिष्टाचार र नैतिकता कायम राख्न, गोकर्णेश्वर नगरपालिकाभित्र स्थापना भई सञ्चालन भइरहेका तथा स्थापना हुने विद्यालयहरूको प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्दै शैक्षिक गुणस्तर सुधार गरी जीवनोपयोगी तथा गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्न वाञ्छनीय भएकाले नेपालको संविधानको अनुसूचि ८ र ९ ले दिएको अधिकार तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा १०२ को उपदफा १ बमोजिमको अधिकार प्रयोग गरी गोकर्णेश्वर नगरपालिका, नगर सभाले यो ऐन तर्जुमा गरी जारी गरेको छ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

- (१) यस ऐनको नाम “गोकर्णेश्वर नगरपालिका शिक्षा ऐन, २०७९” रहेको छ।
- (२) यो ऐन गोकर्णेश्वर नगरपालिका भर लागू हुनेछ।
- (३) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषा:

विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,

- (क) “प्रारम्भिक बाल विकास शिक्षा” भन्नाले तीन वर्ष उमेर पूरा गरेका बालबालिकालाई दुई वर्ष अवधिको लागि दिइने शिक्षा सम्भन्तुपर्छ।

- (ख) “आधारभूत शिक्षा” भन्नाले प्रारम्भिक बालविकास शिक्षादेखि कक्षा आठसम्म दिइने शिक्षा सम्भन्तुपर्छ।
- (ग) “माध्यमिक शिक्षा” भन्नाले कक्षा नौदेखि कक्षा बाह्र सम्म दिइने शिक्षा सम्भन्तुपर्छ।
- (घ) “विशेष शिक्षा” भन्नाले दृष्टिविहीन, बहिरा, अटिज्म, बौद्धिक अपांगता, सुस्त श्रवण वा अति अशक्त शारीरिक अपाङ्गता भएका बालबालिकालाई विशेष प्रकार र तोकिएको माध्यमबाट दिइने शिक्षा सम्भन्तुपर्छ।
- (ङ) “सभा” भन्नाले गोकर्णेश्वर नगरपालिकाको नगर सभालाई सम्भन्तुपर्छ।
- (च) “नगरपालिका” भन्नाले गोकर्णेश्वर नगरपालिका सम्भन्तुपर्छ।
- (छ) “सामुदायिक विद्यालय” भन्नाले नेपाल सरकारबाट नियमित रूपमा अनुदान पाउने गरी अनुमति वा स्वीकृति प्राप्त विद्यालय सम्भन्तुपर्छ।
- (ज) “संस्थागत विद्यालय” भन्नाले नेपाल सरकारबाट नियमित रूपमा अनुदान नपाउने गरी अनुमति वा स्वीकृति प्राप्त विद्यालय सम्भन्तुपर्छ।
- (झ) “आधारभूत विद्यालय” भन्नाले प्रारम्भिक बालविकास शिक्षा देखि कक्षा आठ सम्म शिक्षा दिने विद्यालय सम्भन्तुपर्छ।
- (ञ) “धार्मिक विद्यालय” भन्नाले परम्परागत रूपमा सञ्चालन हुने गुरुकुल, गुम्वा शिक्षा, मदरसा सम्भन्तु पर्दछ ।
- (ट) “वैकल्पिक विद्यालय” भन्नाले विद्यालय शिक्षाको अवसरबाट वन्चित नागरिकहरूलाई विद्यालयहरूलाई विद्यालय पाठ्यक्रममा आधारित भई माध्यमिक शिक्षा परीक्षासम्मको शैक्षिक योग्यता हासिल गराउन अनुमति प्राप्त सामुदायिक विद्यालय सम्भन्तु पर्दछ ।

- (ठ) “अभिभावक” भन्नाले विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीको अभिभावक भनी विद्यालयको अभिलेखमा जनिएको व्यक्ती सम्झनुपर्छ र सो शब्दले दफा १० को प्रयोजनका लागि विद्यार्थीको बाबु, आमा, बाजे वा बज्यै र त्यस्ता अभिभावक नभएका विद्यार्थीको हकमा त्यस्तो विद्यार्थीलाई संरक्षकत्व प्रदान गर्ने व्यक्तिलाई समेत जनाउँछ।
- (ड) “विद्यालय शिक्षा” भन्नाले आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा सम्झनुपर्छ।
- (ढ) “विद्यालय” भन्नाले सामुदायिक, संस्थागत, विशेष वा धार्मिक विद्यालय सम्झनुपर्छ।
- (ण) “शिक्षक” भन्नाले विद्यालयको अध्यापक सम्झनुपर्छ र सो शब्दले प्रधानाध्यापक, सहायक प्रधानाध्यपक समेतलाई जनाउँछ।
- (ण) “कर्मचारी” भन्नाले विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक बाहेकका अन्य कर्मचारी सम्झनुपर्छ।
- (त) “तोकिएको वा तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम, कार्यविधिमा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनुपर्छ।
- (थ) “शैक्षिक गुठी” भन्नाले विद्यालय सञ्चालन गर्नको लागि कुनै व्यक्ति/संस्थाले नाफा नलिने उद्देश्यले स्थापना गरेको सार्वजनिक गुठी वा निजी गुठी सम्झनुपर्छ।
- (द) “आधारभूत तह उत्तीर्ण परीक्षा” भन्नाले आधारभूत तहको अन्त्यमा हुने परीक्षा सम्झनुपर्छ।
- (ध) “अनुमति” भन्नाले नेपाल सरकार वा नगरपालिकाले स्थायी स्वीकृति र सहायता प्रदान गरिनसकेको कुनै तोकिएको ठाँउ वा क्षेत्रमा विद्यालय खोल्न वा कक्षा थप गर्न दिएको अस्थायी स्वीकृतिलाई जनाउँछ।
- (न) “स्वीकृति” भन्नाले तोकिए बमोजिमको शर्त पूरा गरेको विद्यालयलाई नेपाल सरकार वा

नगरपालिकाले दिएको स्थायी स्वीकृतिलाई जनाउँछ।

- (प) “स्थायी आवासीय अनुमति” भन्नाले विदेशी मुलुकले कुनै शर्त तोकी वा सो मुलुकमा स्थायी रूपले बसोबास गर्न पाउने गरी नेपाली नागरिकलाई उपलब्ध गराएको डाइभर्सिटी इमिग्रेन्ट भिसा(डि.भि.), परमानेन्ट रेजिडेन्ट भिसा(पि.आर.) वा ग्रीन कार्ड सम्भन्धुपर्छ र सो शब्दले नेपाली नागरिकलाई विदेशमा स्थायी रूपमा बसोबास गर्न दिइएको जुनसुकै नामको स्थायी आवासीय अनुमतिलाई समेत जनाउँछ।
- (फ) “आयोग” भन्नाले शिक्षक सेवा आयोग सम्भन्धुपर्छ।
- (ब) “शिक्षा शाखा” भन्नाले गोकर्णेश्वर नगरपालिकाको शिक्षा, युवा तथा खेलकुद महाशाखा/शाखा सम्भन्धु पर्दछ ।
- (भ) “नगर शिक्षा अधिकारी” भन्नाले नगरपालिकाको शिक्षा, युवा तथा खेलकुद महाशाखा/शाखा प्रमुख सम्भन्धु पर्दछ।
- (म) “शिक्षा अधिकृत” भन्नाले नगरपालिकाको शिक्षा, युवा तथा खेलकुद महाशाखा/शाखा अन्तर्गतको अधिकृत स्तरकोकर्मचारी सम्भन्धु पर्दछ ।

३. विद्यालय खोल्न अनुमति लिनुपर्ने:

- (१) कुनै नेपाली नागरिक वा समुदायलेविद्यालय खोल्न चाहेमा तोकिएको विवरण खुलाई नगरपालिकामा निवेदन दिनुपर्नेछ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेमा नगरको शिक्षा शाखाले आवश्यक जाँचबुझ गर्नेछ र जाँचबुझ गर्दा विद्यालय खोल्न अनुमति दिन मनासिब देखिएमा

तोकिएको शर्त बन्देज पालना गर्ने गरी नगर शिक्षा समितिको सिफारिसमा अनुमति दिनेछ।

- (३) उपदफा (२) बमोजिम अनुमति लिई सञ्चालन भएको विद्यालयले तोकिएको शर्त बन्देज पालना गरेको देखिएमा नगर कार्यपालिकाले स्वीकृति प्रदान गर्नेछ।
- (४) यस सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

४. विद्यालयको सञ्चालन:

विद्यालयको सञ्चालन तोकिए बमोजिम हुनेछ।

५. वैकल्पिक शिक्षा :

नगरपालिकाले आफ्नो नागरिकहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विविध आवश्यकता पुरा गर्न पूर्वाधारको व्यवस्था गरी विशेष शिक्षा, निरन्तर शिक्षा, दूर तथा खुला शिक्षा व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

६. प्राविधिक शिक्षालय तथा तालिम केन्द्र :

नगरपालिकाले प्राविधिक शिक्षालय तथा व्यावसायिक तालिम केन्द्रको सञ्चालनसम्बन्धी व्यवस्थापन गर्न सक्नेछ ।

७. शिक्षाको माध्यम:

- (१) विद्यालयमा शिक्षाको माध्यम नेपाली भाषा, अंग्रेजी भाषा वा दुवै भाषा हुनेछ।
- (२) आधारभूत तह, प्रारम्भिक बाल कक्षादेखि कक्षा पाँचसम्मको शिक्षा मातृभाषामा दिन सकिनेछ।
- (३) भाषा विषय अध्ययन गराउँदा शिक्षाको माध्यम सोही भाषा हुनेछ ।
- (४) अनिवार्य अंग्रेजी विषय अध्ययन गराउँदा अंग्रेजी भाषामा नै गराउनु पर्नेछ।

८. विद्यालयको पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक:

- (१) विद्यालयले नेपाल सरकारद्वारा स्वीकृत पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक लागू गर्नुपर्दछ ।
- (२) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र तोकिए बमोजिम स्थानीय पाठ्यक्रम/पाठ्यपुस्तक निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्न उपदफा (१) ले बाधा प'च्याएकोमानिने छैन।
- (३) स्थानीय विषयको पाठ्यक्रम/पाठ्यपुस्तक निर्माण, परिमार्जन तथा समयसापेक्ष विकास र कार्यान्वयनमा सहयोगका लागि स्थानीय पाठ्यक्रम विज्ञ/सहजकर्ताको व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

९. शिक्षक सरूवा गर्ने सक्ने :-

नगरपालिकाभित्रका सामुदायिक विद्यालयका शिक्षकहरूलाई नगर शिक्षा समितिको सिफारिसमा एक विद्यालयबाट अर्को विद्यालयमा नगरपालिकाले समान तहको दरबन्दीमा सरूवा गर्न सक्नेछ ।

१०. नगर शिक्षा समिति:

(१) नगरपालिकामा देहाय बमोजिको एक नगर शिक्षा समिति रहनेछ :-

(क)	नगर प्रमुख	-अध्यक्ष
(ख)	नगर उपप्रमुख	-सदस्य
(ग)	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वा निजले तोकिएको एकजना अधिकृत स्तरको कर्मचारी	- सदस्य
(घ)	सामाजिक विकास समितिका संयोजक	- सदस्य
(ङ)	सामुदायिक विद्यालयको आधारभूत तह र माध्यमिक तहमा कार्यरत ५ वर्ष स्थायी सेवा भएको कमिमा १ महिला पर्ने गरी २ जना नगर शिक्षा समितिले मनोनित	

- गरेका शिक्षकहरू -सदस्य
- (च) नगरपालिकामा सञ्चालित विद्यालयहरूका वि.व्य.स. अध्यक्षहरू मध्ये नगर प्रमुखबाट मनोनित १ जना । - सदस्य
- (छ) स्थानीय शिक्षाविद/समाजसेवी मध्ये शिक्षा समितिले मनोनित गरेको १ जनामहिला सहित २ जना - सदस्य
- (ज) निजी तथा संस्थागत विद्यालयहरूको संस्थापक तथा प्रधानाध्यापक मध्येबाट नगर प्रमुखबाट मनोनित २ जना - सदस्य
- (झ) नेपाल शिक्षक महासंघको नगर समितिको अध्यक्ष - सदस्य
- (ट) नगर शिक्षा अधिकारी -सदस्य सचिव
- (२) समितिको बैठकमा सम्बन्धित क्षेत्रका व्यक्तिहरूलाई आवश्यकता बमोजिम आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिम मनोनित सदस्यको पदावधि ३ वर्षको हुनेछ। मनोनित सदस्यले आफ्नो पद अनुसारको आचरण नगरेको देखिएमा मनोनयन गर्ने पदाधिकारी वा निकायले निजलाई जुनसुकै बखत हटाउन सक्ने छ तर यसरी पदबाट हटाउनुअघि निजलाईआफ्नो सफाई पेश गर्ने मौकाबाट वञ्चित गरिने छैन ।
- (४) नगर शिक्षा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार तथा बैठक सम्बन्धी कार्यविधितोकिए बमोजिम हुनेछ ।

११. वडा शिक्षा समिति:

- (१) नगरपालिका भित्रका वडामा देहायबमोजिमको वडा शिक्षा समिति रहनेछ:-
- (क) सम्बन्धित वडाको वडाध्यक्ष - अध्यक्ष
- (ख) वडा भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरूका वि.व्य.स.

- अध्यक्ष वा प्रधानाध्यापकहरू मध्येबाट वडा शिक्षा समितिबाट मनोनित २ जना - सदस्य
- (ग) वडा भित्रका संस्थागत विद्यालयका सञ्चालक वा प्रधानाध्यापकहरू मध्येबाट वडा अध्यक्षबाट मनोनित १ जना - सदस्य
- (घ) स्थानीय समाजसेवी वा शिक्षा प्रेमीहरू मध्येबाट वडा शिक्षा समितिले एकजना महिलासहित मनोनित २ जना - सदस्य
- (ङ) सम्बन्धित वडाको वडा सचिव - सदस्य सचिव
- (२) उपदफा (१) मनोनित सदस्यको पदावधि ३ वर्षको हुनेछ । मनोनित सदस्यले आफ्नो पद अनुकूलको आचरण नगरेको देखिएमा मनोनयन गर्ने पदाधिकारी वा निकायले निजलाई जुनसुकै बखत हटाउन सक्नेछ । तर यसरी पदबाट हटाउनु अघि निजलाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने मौकाबाट वञ्चित गरिने छैन ।
- (३) समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार तथा बैठक सम्बन्धी कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ।

१२. विद्यालय व्यवस्थापन समिति:

- (१) प्रत्येक सामुदायिक विद्यालयमा देहाय बमोजिमको विद्यालय व्यवस्थापन समिति रहनेछ :-
- (क) अभिभावकहरूले आफूहरू मध्येबाट छानी पठाएका एक जना महिला सहित ३ जना -सदस्य
- (ख) विद्यालय रहेको सम्बन्धित वडाको अध्यक्ष वा निजले तोकेको वडासदस्य १ जना - सदस्य
- (ग) विद्यालयका संस्थापक, स्थानीय शिक्षाप्रेमी, बुद्धिजीवी तथा चन्दादाता मध्येहरूबाट समितिबाट कम्तिमा १ जना महिला सहित मनोनित २ जना - सदस्य

- (घ) शिक्षा शाखामा कार्यरत अधिकृत स्तरका कर्मचारी १ जना -सदस्य
- (ङ) विद्यालयका शिक्षकहरूले आफूहरूमध्येबाट छानी पठाएको प्रतिनिधि १ जना - सदस्य
- (च) प्रधानाध्यापक - सदस्य सचिव
- (२) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको बैठकमा विद्यालयस्तरीय बालक्लबले मनोनित गरेको १ छात्र र १ छात्रा गरी २ जनालाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ।
- (३) नियम (१) को खण्ड (क), (ख) वा (ग) बमोजिमका सदस्यहरूले आफूहरू मध्येबाट छानेको व्यक्ति समितिको अध्यक्ष चुनिने छ।
- (४) विद्यालय शिक्षक अभिभावक संघका अध्यक्षलाई वि.व्य.स. बैठकमा आमन्त्रण गर्न सकिनेछ।
- (५) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको पदावधि ३ वर्षको हुनेछ।
- (६) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार तथा बैठक सम्बन्धी कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ।

१३. विद्यालय व्यवस्थापन समिति विघटन गर्न सकिने

- (१) विद्यालय व्यवस्थापन समितिले तोकिएको जिम्मेवारी पुरा गर्न नसकेमा सोको कारण खुलाई नगर शिक्षा समितिले त्यस्तो विद्यालय व्यवस्थापन समिति विघटन गर्न सक्नेछ तर त्यसरी विघटन गर्नुअघि विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने मनासिव मौका दिनु पर्ने छ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम विद्यालय व्यवस्थापन समिति विघटन भएपछि अर्को विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन नभएसम्म वा अन्य कुनै कारणले विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन नभए सम्म विद्यालय व्यवस्थापन

समितिको काम गर्न नगर शिक्षा समितिले
बढीमा ५ सदस्यीय एक अस्थायी विद्यालय
व्यवस्थापन समिति गठन गर्न सक्नेछ ।

१४. संस्थागत विद्यालयको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको गठन

(१) संस्थागत विद्यालयको सञ्चालन रेखदेख र
व्यवस्थापन गर्नको लागि प्रत्येक विद्यालयमा
देहायबमोजिमको विद्यालय व्यवस्थापन समिति
रहने छ:-

- (क) विद्यालयका सञ्चालक वा लगानीकर्ताहरू
मध्येबाट सम्बन्धित विद्यालयको सिफारिसमा
नगर शिक्षा अधिकारीले मनोनित गरेको १ जना अध्यक्ष
- (ख) अभिभावकहरूमध्येबाट १ जना महिला पर्ने
गरी वि.व्य.स. वाट मनोनित २ जना - सदस्य
- (ग) सम्बन्धित वडाध्यक्ष वा निजले तोकेको वडा
सदस्य १ जना -सदस्य
- (घ) सम्बन्धित विद्यालयका शिक्षकहरूले आफूहरू
मध्येबाट छानी पठाएको १ जना -सदस्य
- (ङ) नगरपालिकाको शिक्षा शाखाको अधिकृत स्तरको
कर्मचारी १ जना -सदस्य
- (च) विद्यालयको प्रधानाध्यापक -सदस्य
सचिव
- (२) दफा १ बमोजिमको समितिमा सम्बन्धित विद्यालयको बाल
क्लब तथा सदनहरूका प्रतिनिधिहरूलाई आमन्त्रण गर्न
सक्नेछ।
- (३) संस्थागत विद्यालय व्यवस्थापन समितिको पदावधि ३
वर्षको हुनेछ ।

१५. शिक्षक अभिभावक संघसम्बन्धी व्यवस्था :

प्रत्येक विद्यालयमा एउटा शिक्षक अभिभावक संघ रहनेछ । यसको गठन प्रक्रिया तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

१६. नगरपालिकाले निर्देशन दिन सक्ने:

- (१) नगरपालिकाले आवश्यकताअनुसार नगर शिक्षा समिति, वडा शिक्षा समिति र विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई निर्देशन दिन सक्नेछ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको निर्देशनको पालना गर्नु नगर शिक्षा समिति, वडा शिक्षा समितिर प्रत्येक विद्यालय व्यवस्थापन समितिको कर्तव्य हुनेछ।

१७. परीक्षा समिति :

- (१) नगरपालिकाका विद्यालयहरूमा परीक्षा सञ्चालन तथा समन्वयका लागि एक परीक्षा समिति रहनेछ।
- (२) परीक्षा समितिको गठन, काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ।
- (३) आधारभूत तहको अन्त्यमा सञ्चालन हुने परीक्षा उपनियम (१) बमोजिमको समितिले सञ्चालन गर्नेछ।
- (४) माध्यामिक तह कक्षा १० को अन्त्यमा लिइने माध्यामिक शिक्षा परीक्षा, कक्षा ११ र कक्षा १२ को अन्त्यमा लिइने परीक्षा संघीय कानुन बमोजिम सञ्चालन हुनेछ ।
- (५) कक्षा ३ र ५ को स्तर मापन परीक्षा लिन सक्नेछ ।

१८. नगर शिक्षा कोष:

- (१) नगरपालिकामा एउटा नगर शिक्षा कोष स्थापना हुनेछ, जसमा देहायका रकमहरू रहनेछ:-
 - (क) नेपाल सरकार/प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान
 - (ख) जिल्ला समन्वय समितिबाट प्राप्त अनुदान
 - (ग) नगरपालिकाबाट प्राप्त रकम
 - (घ) शिक्षा करबाट उठेको रकम
 - (ङ) चन्दाबाट उठेको रकम
 - (च) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषको सञ्चालन तोकिए बमोजिम हुनेछ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिमको कोषको लेखा परीक्षण तोकिए बमोजिम हुनेछ।

१९. नगरपालिकाले विद्यालय सार्न, गाभ्न, नाम परिवर्तन गर्न वा बन्द गर्न सक्ने:

नगर कार्यपालिकाले नगर शिक्षा समितिको सिफारिशमा सञ्चालन भइरहेका कुनै विद्यालयलाई एक स्थानबाट अर्को स्थानमा सार्न, दुई वा दुई भन्दा बढी विद्यालयलाई गाभी एउटा विद्यालय कायम गर्न, तह मिलान गर्न, विद्यालयको नाम परिवर्तन गर्न र विद्यालय बन्द गर्न सक्नेछ।

२०. विद्यालयको सम्पत्ति:

- (१) सामुदायिक विद्यालयको हकभोगमा रहेको सम्पत्ति सार्वजनिक सम्पत्ति मानिनेछ।
- (२) शैक्षिक गुठी अन्तर्गत सञ्चालित संस्थागत विद्यालयको सम्पत्ति सोही विद्यालयको नाममा रहनेछ।
- (३) सार्वजनिक शैक्षिक गुठी अन्तर्गत सञ्चालित संस्थागत विद्यालयको सम्पत्ति सार्वजनिक

सम्पत्ति मानिनेछ र त्यस्तो सम्पत्तिको स्वरूप परिवर्तन गर्न पाइने छैन ।

- (४) सार्वजनिक शैक्षिक गुठीको रूपमा सञ्चालन भएको विद्यालय बन्द भएमा त्यस्तो विद्यालयको नाममा रहेको सम्पत्ति स्थानीय सरकारले कुनै सामुदायिक विद्यालय वा अन्य शैक्षिक संस्थाको काममा प्रयोगमा ल्याउन सक्नेछ ।
- (५) कम्पनि अन्तर्गत सञ्चालित संस्थागत विद्यालयको सम्पत्ति सोही कम्पनिको नाममा रहनेछ।
- (६) विद्यालय सम्पत्ती सम्बन्धी अन्य व्यवस्था प्रचलित कानून तथा तोकिए बमोजिम हुनेछ।

२१. विद्यालयलाई छुट र सुविधा:

प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि सामुदायिक विद्यालय र शैक्षिक गुठीको रूपमा सञ्चालित संस्थागत विद्यालयको नाममा जुनसुकै लिखित पारित गर्दा रजिष्ट्रेशन दस्तुर लाग्नेछैन।

२२. विद्यालयको वर्गीकरण:

विद्यालयलाई तोकिएको आधारमा वर्गीकरण गरिनेछ।

२३. विद्यालयलाई सुरक्षित र शान्तिक्षेत्रको रूपमा कायम गर्नु पर्ने:

विद्यालयमा स्वतन्त्र र भयरहित रूपमा अध्ययन अध्यापन गर्ने वातावरण सिर्जना गर्न तथा विद्यालय हाताभित्र कुनै पनि किसिमको अवाञ्छित क्रियाकलाप र दलगत गतिविधि हुन नदिने गरी विद्यालयलाई सुरक्षित र शान्तिक्षेत्र कायम गर्नुपर्नेछ ।

२४. शुल्क सम्बन्धी व्यवस्था:

- (१) नेपाल सरकार वा नगरपालिकाले निःशुल्क शिक्षा घोषणा गरेको विद्यालय शिक्षाका लागि सामुदायिक विद्यालयले विद्यार्थीको नाममा कुनै किसिमको शुल्क लिन पाउने छैन ।
- (२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै अभिभावकले आफ्नो इच्छाले सामुदायिक विद्यालयलाई दिएको दान, उपहार, चन्दा वा सहयोग लिन सकिनेछ ।
- (३) सबै बालबालिकालाई आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क तथा माध्यमिक तहसम्म निःशुल्क शिक्षा प्रदान गर्नको लागि नेपाल सरकार वा नगरपालिकाले आवश्यक स्रोतको व्यवस्था गर्नेछ ।
- (४) यस दफामा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि संस्थागत विद्यालयहरूले आफूले उपलब्ध गराएको सेवा सुविधा भौतिक पूर्वाधार एवं गुणस्तरको आधारमा तोकिएबमोजिम शुल्क लिन सक्नेछन् ।

२५. नेपाल शिक्षक महासंघ सम्बन्धी व्यवस्था

- (१) सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको पेशागत हक हित, पेशागत विकास तथा शैक्षिक उन्नयनको लागि कार्य गर्न नगरस्तरमा एक शिक्षक महासंघको नगर समिति रहनेछ।
- (२) नेपाल शिक्षक महासंघको गठन प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

२६. स्रोत विज्ञसम्बन्धी व्यवस्था :

शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालनको सुधार, अनुगमन, सुपरिवेक्षण, शिक्षण सहायता प्रदान गर्नको लागि कार्यरत वा सेवा निवृत्त माध्यमिक तहको शिक्षकबाट विद्यालय स्रोत विज्ञको व्यवस्थापन गर्न सक्नेछ ।

२७. शिक्षक तथा कर्मचारीको पदीय आचरण र अन्य व्यवस्था:

- (१) देहायका अवस्थामा शिक्षक वा कर्मचारीलाई पदबाट हटाउन सकिने छ -
 - (क) पदीय दायित्व पूरा नगरेमा,
 - (ख) बिना सूचना लगातार पन्द्र दिन भन्दा बढी समय विद्यालयमा अनुपस्थित भएमा,
 - (ग) विद्यालयमा मादक पदार्थ सेवन गरी आएको कुरा प्रमाणित भएमा,
 - (घ) नैतिक पतन देखिने कुनै फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट सजाय पाएमा,
 - (ङ) सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक वा कर्मचारीले पूर्व स्वीकृति बिना कार्यालय समयमा अन्यत्र अध्यापन वा कामगरेमा वा अन्य कुनै व्यवसायिक क्रियाकलाप सञ्चालन गरेमा,
 - (च) शिक्षक वा कर्मचारी राजनीतिक दलको सदस्य रहेको प्रमाणित भएमा,
 - (छ) विद्यालयको सम्पत्ति हिनामिना गरेमा
 - (ज) मानसिक सन्तुलन गुमाएमा
- (२) उपदफा (१) बमोजिम कारवाही गर्दा सफाईको मनासिव मौका दिइने छ ।

२८. स्थायी आवासीय अनुमति लिन नहुने:

सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक वा कर्मचारीले स्थायी आवासीय अनुमति लिन वा त्यस्तो अनुमति प्राप्त गर्नको लागि आवेदन दिन हुँदैन। यो दफा प्रारम्भ हुनुअघि कसैले स्थायी आवासीय अनुमति लिएको भए वा त्यस्तो अनुमति प्राप्त गर्नका लागि निवेदन दिएको भए त्यस्तो शिक्षक वा कर्मचारीलाई भविष्यमा अयोग्य नठहरिने गरी सेवाबाट हटाइने छ।

२९. शैक्षिक योग्यता:

विद्यालय शिक्षकको लागि चाहिने शैक्षिक योग्यता प्रचलित कानूनबमोजिम हुनेछ।

३०. शिक्षक विद्यार्थीको अनुपात मिलाउनु पर्ने:

नगर शिक्षा समितिले प्रत्येक विद्यालयमा नियमित अध्ययन गर्ने विद्यार्थी संख्या र विषयका आधारमा तोकिए बमोजिम विद्यार्थी तथा शिक्षकको अनुपात कायम गर्न दरवन्दी मिलान तथा शिक्षक व्यवस्थापन गर्नेछ।

३१. बालबालिकालाई निस्काशन गर्न, शारीरिक र मानसिक दुर्व्यवहार गर्न नहुने:

- (१) कुनै पनि बालबालिकालाई विद्यालयबाट निस्काशन गर्न पाइने छैन।
- (२) विद्यालयमा अध्ययनरत बालबालिकालाई शारीरिक वा मानसिक यातना दिन वा दुर्व्यवहार गर्न पाइनेछैन ।

३२. शिक्षकको नियुक्ति तथा सेवाका शर्त:

शिक्षक नियुक्ति तथा सेवाका शर्त सम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित शिक्षा सम्बन्धी नेपाल कानून बमोजिम हुनेछ ।

३३. विद्यालयको कर्मचारीको नियुक्ति:

विद्यालय कर्मचारीको नियुक्ति तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

३४. प्रधानाध्यापकको नियुक्ति :

:सामुदायिक विद्यालयका प्रधानाध्यापकको नियुक्ति प्रतिस्पर्धाको आधारमा हुनेछ ।

३५. शिक्षकको सरुवा:

- (१) सरुवा हुन चाहने शिक्षकले तोकिएबमोजिमको फाराम भरी नगरपालिकामा निवेदन दिनुपर्नेछ।
- (२) विद्यालयको विषय शिक्षकको अवस्था, विद्यालयको वातावरण तथा नगर शिक्षा समितिले आवश्यक देखेको अवस्थामा नगर शिक्षा समितिको सिफारिसमा शिक्षा शाखाले नगरभित्रका अन्य विद्यालयको समान पदमा सरुवा गर्न सक्नेछ।
- (३) शिक्षकको सरुवा सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

३६. तलब भत्ता नपाउने र सेवा अवधि गणना नहुने:

नियमानुसार विदा स्वीकृत गराई वसेको अवस्थामा बाहेक विद्यालयमा अनुपस्थित रहेको शिक्षकले अनुपस्थित अवधिको तलब भत्ता पाउने छैन र त्यस्तो अवधि निजको सेवा अवधिमा गणना हुने छैन।

३७. अध्यापन अनुमति पत्र लिनुपर्ने:

आयोगबाट अध्यापन अनुमति पत्र नलिई कसैले पनि विद्यालयमा शिक्षण गर्न पाउने छैन।

३८. विद्यालय कोष:

- (१) प्रत्येक विद्यालयमा एउटा विद्यालय कोष रहनेछ, जसमा देहायका रकमहरू रहनेछ:-
 - (क) नेपाल सरकार/प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान
 - (ख) जिल्ला समन्वय समितिबाट प्राप्त अनुदान
 - (ग) नगरपालिकाबाट प्राप्त अनुदान
 - (घ) नगर शिक्षा कोषबाट प्राप्त अनुदान
 - (ङ) शुल्कबाट प्राप्त रकम

- (च) चन्दा वा दान दातव्यबाट प्राप्त रकम
 - (छ) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम
 - (ज) विद्यालयको आफ्नो जमिन वा भवनबाट प्राप्त आय
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषको सञ्चालन र लेखापरीक्षण तोकिए बमोजिम हुनेछ।

३९. अनुमति नलिई शैक्षिक परामर्श सेवा, भाषा तयारी कक्षा, त्रिज कोर्ष कार्यक्रम वा शिक्षणसम्बन्धी कोर्ष सञ्चालन गर्न नहुने:

- (१) कसैले पनि नगरपालिकाबाट अनुमति नलिई शैक्षिक परामर्श सेवा, शैक्षिक तालिम, त्रिज कोर्ष, भाषा शिक्षण कक्षा वा पूर्वतयारी कक्षा र ट्युसन वा कोचिङ्ग सेन्टर सञ्चालन गर्न पाइने छैन।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालनको अनुमति लिने सम्बन्धी व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ।

४०. प्रारम्भिक बालविकास शिक्षा:

- (१) प्रारम्भिक बालविकास शिक्षाको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन तोकिएबमोजिम हुनेछ।
- (२) नगरपालिकाले प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रलाई तोकिए बमोजिम अनुदान दिन सक्नेछ।

४१. अनौपचारिक शिक्षा

:नगरपालिकाले स्थानीय आवश्यकताको आधारमा अनौपचारिक शिक्षा, विशेष शिक्षा, निरन्तर सिकाई, अनलाइन शिक्षा, दूर शिक्षाका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्न सक्नेछ।

४२. सामुदायिक सिकाइ केन्द्र सञ्चालन गर्न सक्ने:

नगरपालिकाले समुदायमा साक्षरता, सीप विकास, आयआर्जन तथा सीपमूलक कार्यक्रम सञ्चालनका लागि टोकिएबमोजिम सामुदायिक सिकाइ केन्द्र सञ्चालन गर्न सक्नेछ।

४३. प्रगति विवरण बुझाउनु पर्ने:

संस्थागत विद्यालयले प्रत्येक वर्ष टोकिएबमोजिमका विवरण सहितको प्रगति विवरण नगरपालिकामा बुझाउनु पर्नेछ।

४४. दण्ड र सजाय सम्बन्धी व्यवस्था:

(१) शिक्षा सम्बन्धी कसुर, दण्ड, सजाय, अनुसन्धान, तहकीकात तथा अभियोजन सम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित शिक्षा सम्बन्धी नेपाल कानून बमोजिम हुनेछ।

४५. अदालतको आदेशबाट पुनर्बहाली हुन सक्ने:

विभागीय सजाय भई नोकरीबाट हटाइएको वा बर्खास्त भएको शिक्षक अदालतको आदेश वा फैसलाबमोजिम मात्र नोकरीमा पुनर्बहाली हुन सक्नेछ।

४६. मुद्दा हेर्ने अधिकारी:

(१) प्रचलित कानूनले तोके बमोजिम हुनेछ।

४७. दरबन्दी सिर्जना गर्न सक्ने:

नेपाल सरकारद्वारा स्वीकृत दरबन्दी नभएका र दरबन्दी अपुग भएका विद्यालयका लागि नगरकार्यपालिकाले आवश्यकता अनुसारनिश्चित समयका लागि करार शिक्षक तथा कर्मचारी पद सिर्जना गर्न सक्नेछ।

४८. नियम बनाउने अधिकार:

यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न नगर कार्यपालिकाले नियम बनाउन सक्नेछ।

४९. निर्देशिका तथा कार्यविधि बनाउन सक्ने:

यस ऐनको कार्यान्वयनका लागि नगरपालिकाको शिक्षाशाखाले आवश्यक निर्देशिका तथा कार्यविधि बनाई नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरी लागू गर्न सक्नेछ।

५०. बाधा अड्काउहटाउने अधिकार:

यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न कुनै बाधा अड्काउ परेमा नगर कार्यपालिकाले त्यस्तो बाधा अड्काउ हटाउन सक्नेछ र सो कार्य यसै ऐन अन्तर्गत रहेसरह मानिनेछ।

५१. बचाउ र लागू नहुने:

- (१) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियममा लेखिएजति कुरामा सोही बमोजिम र नलेखिएको कुरामा प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम हुनेछ।
- (२) यस ऐनमा लेखिएको कुनै कुराले पनि विद्यालयको सम्पति हिनामिना गरेको कसूरमा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ अन्तर्गत कारवाही चलाउन बाधा पर्ने छैन।
- (३) यस ऐनका कुनै दफा तथा उपदफाहरू संविधान, संघीय तथा प्रदेश कानूनसँग बाझिएको हकमा बाझिएका दफाहरूस्वतः निष्क्रिय हुनेछन् ।
- (४) यो ऐन लागू हुनु अघि यस ऐनको अधिकार क्षेत्रबमोजिम भएका कामकारवाही यसै ऐन बमोजिम भएको मानिनेछ ।

५२. खारेजी :

यो ऐन लागू भएको मितिदेखि “गोकर्णेश्वर नगरपालिकाको शिक्षा ऐन २०७७” खारेज हुनेछ ।

नगर सभाबाट स्वीकृत मिति : २०७९/०९/२९

प्रमाणीकरण मिति : २०७९/१०/०३

प्रकाशित मिति : २०७९/११/३०

आज्ञाले,

वैकुण्ठप्रसाद सापकोटा

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत